

PROMOVIMI I BOTIMIT TË AKADEMIK HIVZI ISLAMIT
ASHAK 4/02/2021

I nderuari Kryetar i Akademisë së Shkencave dhe Arteve të Kosovës, z. Mehmet Kraja, të nderuar akademikë dhe pjesëmarrës të promovimit të botimit, DEMOGRAFIA E KOSOVËS – Evolucioni i popullsisë, migrimet, gjeopolitikat ekspansioniste serbe dhe spastrimet etnike të shqiptarëve, të autorit, Akademik Hivzi Islami.

Si njëri prej recensentëve të këtij botimi e kam vlerësuar lart përmbajtjen, bazueshmërinë shkencore dhe historike, metodologjinë e përdorur nga autori dhe kronologjinë e konkludimeve.

Botimi në vete ngërthen një bibliotekë të tërë dijesh të shkruara dhe të përmbledhura në mënyrë sistematike, të vet autorit dhe të burimeve të tjera të spikatura; një shtjellim universal të diversitetit empirik, historik dhe bashkëkohor të demografisë, ku popullsia, siç cekë autori, bëhet fushë e kërkimeve shumëdisiplinare.

Autori e cilëson se ky botim, i takon demografisë materiale, në të cilin hulumtimet boshte janë:

- evolucioni i komponentëve të lëvizjes natyrore të popullsisë dhe ndryshimet në strukturat bazë sociodemografike;
- migrimet e popullsisë, tipet, vëllimi, shkaqet, efektet, drejtimit, selektiviteti, adaptimi, integrimi, asimilimi;
- spastrimet etnike të shqiptarëve me masat e dhunshme ushtarake, policore, politike, ekonomike, juridike dhe hapat gjenocidal;
- çështjet e gjeopolitikave etnike në Ballkan në të kaluarën dhe sot,

Gjithsesi është një përmbledhje që pasuron dijen individuale, fundamenton historikun kombëtar dhe shtetëror dhe sinjalizon ballafaqimet dhe rreziqet demografike aktuale dhe të ardhme.

Për mendimin tim, DEMOGRAFIA E KOSOVËS, e Akademik Hivzi Islamit, është një vepër, sa e dijeve specifike aq edhe e atyre universale. Është një begati diturish, ku secili mund ta gjejë atë që kërkon nga demografia si fushë e studimit të tendencave të përgjithshme të zhvillimit të popullsisë; qoftë të gjendjes numerike, shtrirjes territoriale, shtimit natyror dhe mekanik, të strukturës, familjeve, ekonomive familjare, si dhe nga fushat e tjera të cilat lidhen dhe gërshetohen me te.

Botimi DEMOGRAFIA E KOSOVËS prezanton aspekte shumëdimensionale të studimit të popullsisë ndërlidhur me ekonominë dhe zhvillimin, duke e trajtuar këtë me rrafshin botëror, qasjen e OKB-së ndaj problemeve të popullsisë dhe tranzicionin demografik në Evropë.

Popullsia, respektivisht, njeriu siç e definojmë ne ekonomistët, si resurs themelor i zhvillimit, qoftë në planin mikroekonomik qoftë në atë makroekonomik, gjen vend të merituar në shumë pjesë të këtij botimi.

Struktura moshore e gjinore, komponenta e arsimit dhe edukimit e shprehur në dituri dhe aftësi i japin cilësi të veçanta popullsisë, përkatësisht njeriut si burimi të zhvillimit, që vë në lëvizje edhe resurset e tjera.

Pasojat e politikave shtetërore dhe ndërhyrjet shtetërore në politikat e popullsisë, siç rezultojnë nga ky punim, kanë lënë gjurmë evidente në zhvillim. Pasojë specifike dhe afatgjate në disa shtete shihet mplakja e popullsisë që pasqyrohet me trendin e rritjes së moshës mesatare dhe kundrejt kësaj rënie e numrit të të rinjve si rezultatë e migrimit, e shtyrjes/vonimit të martesave dhe rënies së lindshmërisë.

Në këtë aspekt trajtimi i shtimit natyror dhe i rritjes së përgjithshme të popullsisë, përmes analizave dinamike dhe krahasuese, jep përgjigje interesante në korrelacion me ndryshimin e numrit, madhësinë dhe përbërjen e ekonomive familjare në Kosovë dhe krahasuar me të tjerët.

Ndërkaq, studimi i veçorive socio-ekonomike të popullsisë nxjerr në pah specifikat e popullsisë bujqësore, lëvizjen dhe aspektin territorial të saj dhe popullsinë aktive me të gjitha karakteristikat e saj.

Interesim në këtë botim zgjojnë metodat shtetërore të imponuara për planifikim të familjes dhe kontrollin e lindjes, veçmas ndërhyrjet e vrazhda të shtetit në procesin e lindjes, të ilustruara me fushatat e egra, si i cilëson autori në Indi, kufizimet e lindjes në Kinë, kanibalizmin socialist *sui generis*. Në ish Jugosllavi dhe Serbi, fryma neomaltusianiste, me qëllim të ndërrimit të përbërjes etnodemografike dhe dobësimit të fuqisë vitale të popullatës shqiptare. Me këto metoda u ballafaqua Kosova në fundshekullin e kaluar por edhe viset e tjera të populluara me shqiptarë.

Në trajtimet e migrimit të popullsisë, autori përqendrohet në motivet e migrameve, valët e kolonizimit, migrimet e shqiptarëve jashtë Kosovës duke përfunduar me pasojat e këtyre migrameve dhe rekomandimet për parandalimin e tyre. Këtu gjejmë formimin e diasporës shqiptare në njërin anë, por dhe pasojat e ikjes më të vonshme masive të të rinjve nga Kosova si potencial zhvillimor, etnik, kulturor e kombëtar.

Analiza e projekteve të spastrimeve etnike shqiptare, përbën një bazament të thellë të prezantimit të gjenocidit ndaj shqiptarëve.

Në një pjesë të veçantë të këtij botimi, duke trajtuar gjeopolitikën etnike, autori flet për kufijtë e Kosovës me fqinjët, duke u ndalur në problemin e kufirit Kosovë-Mali i Zi.

Ishte vetë autori i këtij botimi, i cili si udhëheqës i Komisionit të ekspertëve për matjen e territorit të Republikës së Kosovës, në vitin 2017, pas një pune të madhe dhe shumë profesionale, kishte konstatuar me saktësi territorin e Kosovës. Raporti i këtij Komisioni demantoi kauzat politike për humbje të territorit, me marrëveshjen për vijën kufitare me Malin e Zi.

Vlerë e veçantë e këtij botimi, krahas shumëllojshmërisë së temave të përmbledhura në katër pjesë, është dimensionin kohor i trajtimit të tyre. Këtu gjejmë vlerësimet e projeksioneve të popullsisë në botë për një periudhë 500 vjeçare, deri në vitin 2150; Lindjet dhe normën e lindjeve në Kosovë në gjysmën e parë të shekullit të kaluar si dhe natalitetin, shtimin natyror të popullsisë me determinantet e tjera përcjellëse nga gjysma e dytë e shekullit të kaluar dhe deri më tani,

Gjithsesi se këtu nuk kemi të bëjmë vetëm me një trend të thjeshtë statistikor, si rezultat i të dhënave empirike mbi popullsinë, por para së gjithash me një qasje të thellë studimore të rrethanave, shkaqeve dhe pasojave mbi bazën e një kronologjie historike dhe të një gërshetimi multidisiplinor.

Të nderuar pjesëmarrës, kjo vepër voluminoze, konsideroj se është një vlerë e shtuar në vargun e veprave dhe studimeve shoqërore e fundamentale të Akademisë sonë. Është një vepër që meriton të lexohet dhe të studiohet nga njerëzit që punojnë në institucionet tona shtetërore,

edukative e arsimore; vepër që si pasuri duhej të gjente vend në bibliotekat tona, për ta pasuruar dijen dhe për ta freskuar kujtesën tonë.

Demografia e Kosovës, është një vepër kolosale e shkruar nga studiuesi ynë i palodhshëm, në një vëllim prej 898 faqe.

E përgëzoj Akademik Hivzi Islamin dhe e falënderoj për këtë vepër të madhe.